ISSN 2617-5932

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ

- ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ВЕСТНИК. СЕРИЯ: ФИНАНСЫ, УЧЕТ, НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ
- ECONOMIC HERALD. SERIES: FINANCE, ACCOUNTING, TAXATION
- UNIVERSITY OF STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE

Випуск 4 2020

ВИМОГИ ДО РУКОПИСУ

ПОДАННЯ МАТЕРІАЛІВ

До друку приймаються статті українською, російською та англійською мовами, що відповідають тематиці видання й містять наукові результати, не опубліковані раніше.
Матеріали подаються в роздрукованому вигляді на адресу журналу та надсилаються в електронному вигляді на e-mail: **ekonvisnik@nusta.edu.ua**

СУПРОВІДНІ ДОКУМЕНТИ

1. Рекомендація статті до друку (для авторів без наукового ступеня) підписана фахівцем з науковим ступенем і завірена підписом та печаткою установи, яка є зовнішньою щодо Університету ДФС України, та установи, де працює автор (автори) статті.
2. Відомості про автора:
– прізвище, ім'я, по батькові (повністю) українською, російською та англійською мовами;
– посада;
– назва установи/навчального закладу;
– науковий ступінь;
– вчене звання;
– контактні телефони автора;
– e-mail;
– поштова адреса.

СТРУКТУРА ПУБЛІКАЦІЇ

Наукові статті, що подаються до журналу, повинні обов'язково містити такі неодмінні елементи:
1. Індекс УДК (на початку статті ліворуч, напівжирним шрифтом).
2. Прізвище та ініціали автора(-ів) (праворуч, напівжирним шрифтом українською мовою).
3. Науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи (повністю) (українською, російською та англійською мовами).
4. E-mail автора(-ів).
5. ORCID ID автора(-ів).
6. Назва статті українською, російською та англійською мовами.
7. Стаття: 1) формулювання мети статті (постановка завдання); 2) постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; 3) аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор. Важливо виділити невирішені частини загальної проблеми, які саме досліджуються у статті; 4) виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів; 5) висновки з цього дослідження і подальші перспективи в цьому напрямі.
8. Список використаних джерел та його транслітерація (References) в алфавітному порядку.
9. Анотація до статті: прізвище та ініціали автора(-ів) (українською, російською та англійською мовами) та текст анотації українською, російською та англійською мовами: мовою статті – не менш 500 знаків; англійською чи українською (якщо стаття написана не цими мовами) – не менше 1800 знаків, включаючи ключові слова.
10. Ключові слова українською, російською та англійською мовами (5–7 слів або словосполучень).

КОМП'ЮТЕРНИЙ НАБІР

Загальний обсяг статі не повинен перевищувати 15 сторінок машинописного тексту.
Стаття подається у форматі MS Word 97-2003 (*.doc) або (*.rtf); поля по 20 мм; шрифт – Times New Roman; кегель – 14; інтервал – 1,5; відступ – 1,25.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бібліографічний опис списку використаних джерел оформляється за правилами Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». References - транслітерований список цих же джерел, оформляється в стилі APA (American Psychological Association Style). Транслітерацію слід здійснювати відповідно до правил, прописаних у Постанові КМУ від 27 січня 2010 р. № 55 «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею».

ТАБЛИЦІ, СХЕМИ, МАЛЮНКИ

1. Таблиці, схеми, малюнки повинні мати посилання за текстом, бути пронумеровані, мати заголовок (назву, підпис) та посилання на джерело.
2. Ілюстративний матеріал має бути компактним та мати чітке зображення; написи на ілюстраціях і підписи до них мають бути подані мовою статті.
3. Формули подають за допомогою вбудованого редактора формул MS Equation. Формули повинні бути пронумеровані.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АВТОРА

Відповідальність за зміст статті несе автор.
1. Автор зобов'язаний ретельно вичитати рукопис і підписати його на останній сторінці. Редакційна колегія може скорочувати й редагувати матеріал за погодженням з автором.
2. Автор підтверджує, що матеріал статті є виключно власним оригінальним дослідженням, оформлений із дотриманням правил цитування та посилань.
3. Автор підтверджує, що в матеріалах статті не містяться відомості, заборонені до опублікування.
4. Автор підтверджує, що надані до друку матеріали раніше не публікувались в інших виданнях та містять достовірну інформацію.

РОЗМІЩЕННЯ МАТЕРІАЛІВ

Повнотекстові версії номерів журналу представлені:
– на сайті УДФСУ за адресою: **www.nusta.edu.ua;**
– на сайті Наукового журналу «Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування» за адресою: **http://ojs.nusta.edu.ua/index.php/ojs1/index;**
– на платформі «Наукова періодика України» в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського НАН України за адресою: **www.irbis-nbuv.gov.ua**

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (УДФСУ)

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК ОПОДАТКУВАННЯ
ВИПУСК 4 2020

Журнал внесено до Переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (категорія «Б»)
Наказом МОН України від 15.10.2019 р. № 1301

Засновник, видавець та виготовлювач
Університет державної фіскальної служби України

Заснований у 2017 р.,
є правонаступником Наукового вісника Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)

Адреса редакції та видавця:
Україна, 08201, м. Ірпінь,
вул. Університетська, 31,
Університет ДФС України
e-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

Рекомендовано до друку Вченою радою Університету ДФС України (протокол № 1 від 21.01.2020)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
(Серія КВ №22277-12177Р від 02.08.2016)

У разі передруку матеріалів посилання на журнал «Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування» обов'язкове

Виходить у міру накопичення матеріалу

© Університет ДФС України, 2020

Рецензування статей здійснено членами редакційної колегії

Відповідальний за випуск
Дружинська Н. С., к.е.н.

Над випуском працювали:
Редактор, коректор
Грабарчук М. М.
Технічне редагування та комп'ютерне верстання
Лисенко О. В.
Дизайн
Маншилін М. Ю.

Підписано до друку 14.04.2020 р.
Формат 70x108/16

Ум.-друк. арк. 9.3
Обл.-вид. арк. 9.8
Тираж 300 пр. Зам. № 857

Видавець і виготовлювач
Університет державної фіскальної служби України
вул. Університетська, 31,
м. Ірпінь, Київська обл., 08201

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 5104 від 20.05.2016

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ

Науковий фаховий журнал

Випуск 4

Ірпінь ● УДФСУ ● 2020

ISSN 2617-5932
УДК 330(05)

Засновник, видавець: Університет державної фіскальної служби України
Заснований 2017 року, є правонаступником Наукового вісника Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)
Продовжуване видання (виходить у міру накопичення матеріалу)
Мови видання: українська, російська, англійська
Свідоцтво про Державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22277-12177 Р від 02.08.2016
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Університету державної фіскальної служби України (протокол № 1 від 21.01.2020)
Журнал внесено до Переліку наукових фахових видань України (категорія Б) в галузі економічних наук наказом МОН України від 15.10.2019 № 1301

Редакційна колегія: д.е.н., професор *О. А. Шевчук* (голов. ред.), д.е.н., професор *Н. П. Мацелюх* (заст. голов. ред.); д.е.н., професор *С. В. Онишко* (заст. голов. ред.); к.е.н. *Н. С. Дружинська* (відп. секр.); д.е.н., професор *В. Л. Андрущенко*; д.е.н., професор *Я. В. Белінська*; д.е.н., професор *О. І. Береславська*; д.е.н., доцент *І. М. Боярко*; д.е.н., професор *В. Д. Залізко*; д.е.н., професор *В. Ю. Ільїн*; д.е.н., професор *Л. М. Карпенко*; д.е.н., професор *Ю. М. Коваленко*; к.е.н., с.н.с., доцент *Т. А. Коляда*; д.е.н., доцент *В. М. Краєвський*; д.е.н., професор *А. В. Лісовий*; к.е.н., доцент *В. В. Мартиненко*; д.е.н., професор *А. А. Олешко*; д.е.н., професор *В. О. Осмятченко*; д.е.н., професор *Ю. В. Пасічник*; д.е.н., професор *П. В. Пашко*; д.е.н., професор *В. В. Пилипів*; д.е.н., професор *С. П. Pinna*; д.е.н., доцент *Н. В. Стежко*; д.е.н., професор *Н. В. Ткаченко*; д.е.н., професор *К. І. Швабій*; Ph.D., Associate Professor *Dźwigoł-Barosz Mariola* (Польща); PhD, Assistant Professor *Góral Justyna* (Польща); Dr.h.c. prof. mpx.h.c. prof. Ing. PhD. *Gozora Vladimír* (Словаччина); Ph.D. (Economics), Associate Professor *Miśkiewicz Radosław* (Польща); dr hab., Profesor *Nowak Dariusz* (Польща); Prof. Ing., PhD. *Sipko Juraj* (Словаччина).

Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування : науковий фаховий журнал / редкол. : О. А. Шевчук (голов. ред.) та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – Випуск 4. – 222 с.

У виданні вміщені наукові статті, присвячені актуальним проблемам економіки.

Науковий журнал започатковано з метою опублікування результатів наукових досліджень з питань теорії і практики фінансів, бухгалтерського обліку, оподаткування та інших напрямів економічної науки.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться науковими дослідженнями у сфері економіки.

Розміщений на відкритій інформаційній платформі OJS Університету державної фіскальної служби України.

Науковим статтям, опублікованим у журналі, присвоюється індекс DOI (Digital Object Identifier) – ідентифікатор цифрового об'єкта.

Журнал розміщено в профільних міжнародних наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar, International Institute of Organized Research (I2OR), International Scientific Indexing (ISI), Advanced Science Index (ASI), Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Open Ukrainian Citation Index (OUCI), НБУВ.

Редакція журналу веде систематичну роботу щодо включення наукового фахового видання до міжнародних електронних бібліотек, каталогів та наукометричних баз даних з метою входження у світовий науковий інформаційний простір, підвищення рейтингу журналу та індексів цитування його авторів. Наразі редколегія провадить роботу щодо входження журналу у Scopus та Web of Science.

Адреса редакції:
вул. Університетська, 31,
м. Ірпінь, Київська обл., 08201, Україна
E-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

Під час посилання на матеріали наукового журналу «Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування» потрібно використовувати транслітеровану назву «Ekonomichnyi Visnyk. Seriia: Finansy, Oblik, Opodatkuvannia» або «Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation».

© Університет державної фіскальної
служби України, 2020

УНИВЕРСИТЕТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИСКАЛЬНОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ВЕСТНИК

СЕРИЯ: ФИНАНСЫ, УЧЕТ, НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ

Научный специализированный журнал

Выпуск 4

Ирпень ● УГФСУ ● 2020

ISSN 2617-5932
УДК 330(05)

Основатель, издатель: Университет государственной фискальной службы Украины

Основан в 2017 году, правопреемник Научного вестника Национального университета государственной налоговой службы Украины (экономика, право)

Продолжаемое издание (выходит по мере накопления материала)

Языки издания: украинский, русский, английский

Свидетельство о Государственной регистрации печатного средства массовой информации Серия КВ 22277-12177 Р от 02.08.2016

Рекомендовано к печати решением Ученого совета Университета государственной фискальной службы Украины (протокол № 1 от 21.01.2020)

Журнал включен в Перечень научных специализированных изданий Украины (категория Б) в отрасли экономических наук приказом МОН Украины от 15.10.2019 № 1301

Редакционная коллегия: д.э.н., профессор *О. А. Шевчук* (глав. ред.), д.э.н., профессор *Н. П. Мацелюх* (зам. глав. ред.); д.э.н., профессор *С. В. Онышко* (зам. глав. ред.); к.э.н. *Н. С. Дружинская* (отв. секр.); д.э.н., профессор *В. Л. Андрущенко*; д.э.н., профессор *Я. В. Белинська*; д.э.н., профессор *Е. И. Береславская*; д.э.н., доцент *И. Н. Боярко*; д.э.н., профессор *В. Д. Зализко*; д.э.н., профессор *В. Ю. Ильин*; д.э.н., профессор *Л. Н. Карпенко*; д.э.н., профессор *Ю. М. Коваленко*; к.э.н., с.н.с., доцент *Т. А. Коляда*; д.э.н., доцент *В. Н. Краевский*; д.э.н., профессор *А. В. Лисовый*; к.э.н., доцент *В. В. Мартыненко*; д.э.н., профессор *А. А. Олешко*; д.э.н., профессор *В. А. Осмятченко*; д.э.н., профессор *Ю. В. Пасичник*; д.э.н., профессор *П. В. Пашко*; д.э.н., профессор *В. В. Пылыпив*; д.э.н., профессор *С. П. Риппа*; д.э.н., доцент *Н. В. Стежко*; д.э.н., профессор *Н. В. Ткаченко*; д.э.н., профессор *К. И. Швабий*; Ph.D., Associate Professor *Dźwigoł-Barosz Mariola* (Польша); PhD, Assistant Professor *Góral Justyna* (Польша); Dr.h.c. prof. mpx.h.c. prof. Ing. PhD. *Gozora Vladimír* (Словакия); Ph.D. (Economics), Associate Professor *Miśkiewicz Radosław* (Польша); dr hab., Profesor *Nowak Dariusz* (Польша); Prof. Ing., PhD. *Sipko Juraj* (Словакия).

Экономический вестник. Серия: финансы, учет, налогообложение : научный специализированный журнал / редкол. : О. А. Шевчук (глав. ред.) и др. – Ирпень : Университет государственной фискальной службы Украины, 2020. – Выпуск 4. – 222 с.

Издание вмещает научные статьи, посвященные актуальным проблемам экономики.

Научный журнал основан с целью опубликования результатов научных исследований по вопросам теории и практики финансов, бухгалтерского учета, налогообложения и других направлений экономической науки.

Для научных работников, преподавателей, аспирантов, студентов и всех, кто интересуется научными исследованиями в сфере экономики.

Размещен на открытой информационной платформе OJS Университета государственной фискальной службы Украины.

Научным статьям, опубликованным в журнале, присваивается индекс DOI (Digital Object Identifier) – идентификатор цифрового объекта.

Журнал размещен в профильных международных наукометрических базах данных, репозитариях и поисковых системах: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar, International Institute of Organized Research (I2OR), International Scientific Indexing (ISI), Advanced Science Index (ASI), Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Open Ukrainian Citation Index (OUCI), НБУВ.

Редакция журнала ведет систематическую работу по включению научного издания в международные электронные библиотеки, каталоги и наукометрические базы данных с целью вхождения в мировое научное информационное пространство, повышения рейтинга журнала и индексов цитирования его авторов. Сейчас редколлегия проводит работу по вхождению журнала в Scopus и Web of Science.

Адрес редакции:
ул. Университетская, 31
г. Ирпень, Киевская обл., 08201, Украина
E-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

Во время ссылки на материалы научного журнала «Экономический вестник. Серия: финансы, учет, налогообложение» нужно использовать транслитерируемое название «Ekonomichnyi Visnyk. Seriia: Finansy, Oblik, Opodatkuvannia» или «Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation».

© Университет государственной фискальной службы Украины, 2020

UNIVERSITY OF THE STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE

ECONOMIC HERALD

SERIES: FINANCE, ACCOUNTING, TAXATION

The Scientific Professional Journal

Release 4

Irpin ● USFSU ● 2020

ISSN 2617-5932
UDC 330(05)

Founder, publisher and manufacturer: University of the State Fiscal Service of Ukraine
The scientifi c journal was founded in 2017. The journal is the successor of the journal Scientific Bulletin of the National University of State Tax Service of Ukraine (Economics, Law)
Continued edition (released with the accumulation of material)
Language of publication: Ukrainian, Russian, English
The certificate of state registration of the print mass media: KB 22277-12177 P, 02.08.2016
Recommended for printing and Internet distribution by the decision of the Academic Council of University of the SFS of Ukraine (Protocol № 1, 21.01.2020)
The journal is licensed as academic, professional journal (category B) in all economic sciences (Decree of Ministry of Education and Science of Ukraine: № 1301, issued 15.10.2019)

Editorial Board: Dr. of Economics, Professor *Oleg Shevchuk* (Editor-in-chief); Dr. of Economics, Professor *Svitlana Onyshko* (deputy Ed.); Dr. of Economics, Professor, *Nataliia Matseliukh* (deputy Ed.); Ph.D. in Economics, *Nataliia Druzhynska* (resp. secr.); Dr. of Economics, Professor *Volodymyr Andruschchenko*; Dr. of Economics, Professor, *Yanina Belinska*; Dr. of Economics, Professor *Olena Bereslavska*; Dr. of Economics, Associate Professor *Iryna Boiarko*; Dr. of Economics, Professor *Vasily Zalizko*; Dr. of Economics, Professor *Valerij Ilin*; Dr. of Economics, Professor *Lidiia Karpenko*; Dr. of Economics, Professor *Yuliia Kovalenko*; Ph.D. in Economics, Associate Professor *Tetiana Koliada*; Dr. of Economics, Associate Professor *Volodymyr Kraevsky*; Dr. of Economics, Professor *Andrii Lisovyi*; Ph.D. in Economics, Associate professor *Valentyna Martynenko*; Dr. of Economics, Professor *Anna Oleshko*; Dr. of Economics, Professor *Volodymyr Osmiatchenko*; Dr. of Economics, Professor *Yurii Pasichnyk*; Dr. of Economics, Professor *Pavlo Pashko*; Dr. of Economics, Professor *Vitalii Pylypiv*; Dr. of Economics, Professor *Serhii Rippa*; Dr. of Economics, Associate Professor *Nadiia Stezhko*; Dr. of Economics, Professor *Nataliia Tkachenko*; Dr. of Economics, Professor *Kostiantyn Shvabii*; Ph.D., Associate Professor *Dźwigoł-Barosz Mariola* (Poland); PhD., Assistant Professor *Góral Justyna* (Poland); Dr.h.c. prof. mpx.h.c. prof. Ing. PhD. *Gozora Vladimír* (Slovakia); Ph.D. (Economics), Associate Professor *Miśkiewicz Radosław* (Poland); Dr/ hab., Profesor *Nowak Dariusz* (Poland); Prof. Ing., PhD. *Sipko Juraj* (Slovakia).

Economic herald. Series: finance, accounting, taxation : the Scientific Professional Journal / Editorial Board : O. A. Shevchuk (Editor-in-chief) and others. – Irpin : University of the State Fiscal Service of Ukraine, 2020. – Release 4. – 222 p.

The publication contains scientific articles, devoted to actual problems of the economy.

The scientific journal was founded to publish the results of scientific research on the theory and practice of finance, accounting, taxation and other areas of economic science.

For researchers, lecturers, graduate students, students and everyone interested in research in the field of economics.

The scientific journal is located on the open information platform OJS of the University of the State Fiscal Service of Ukraine

DOI (digital object identifier) – the scientific articles are assigned digital object identifier.

The journal is published in international scientometric databases, repositories and search engines: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar, International Institute of Organized Research (I2OR), International Scientific Indexing (ISI), Advanced Science Index (ASI), Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Open Ukrainian Citation Index (OUCI), Vernadsky National Library of Ukraine.

The editorial board conducts systematic work on integration of the scientific publications in international electronic libraries, catalogs and scientometric databases in order to enter the world scientific information space, increase the rating of the journal and the citation indices of its authors. The editorial board working on the inclusion of the scientific journal in Scopus and Web of Science.

Address of the editorial board:
31, Universitetskaya str., Irpin, Kyiv region, Ukraine, 08201
e-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

During the reference to the materials of the scientific journal «Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation» you need to use the transliterated title «Ekonomichnyi Visnyk. Seriia: Finansy, Oblik, Opodatkuvannia».

© University of the State Fiscal Service of Ukraine, 2020

ЗМІСТ

Биховченко В. П.
Управління видатками державного бюджету України....13

Гордієнко Л. А.
Зарубіжний досвід фінансування соціальних
програм та особливості його впровадження в Україні....25

Ізмайлов Я. О., Осмятченко В. О., Панура Ю. В.
Вплив економічної свідомості та культури громадян
на формування податкової культури суспільства....34

Клименко Д. Б.
Фінансові інклюзії у банківській практиці....43

Коваленко Ю. М., Коваленко І. І.
Еволюційні тренди в системі інвестиційних
і пенсійних фондів в Україні....53

Кушніренко О. М., Гахович Н. Г.
Вплив технологій Індустрії 4.0
на структурні трансформації в економіці....63

Лаговський В. В., Долінський Л. Б., Корчинський В. В.
Особливості кредитно-інвестиційної діяльності
на фінансовому ринку України....74

Лантух К. О.
Бюджетне фінансування видатків на охорону здоров'я:
сучасний стан та тенденції розвитку....88

Лісовська О. О.
Теоретичні засади функціонування моделей
фінансування системи охорони здоров'я....96

Мартиненко В. В.
Оцінка впливу структури бюджетних видатків
на економічне зростання в Україні....104

Мацелюх Н. П.
Податкова реформа як спосіб трансформації
парадигми податкової діяльності держави....115

Мацук З. А.
ІТ-послуга як економічна категорія....127

Мельник О. В.
Ціннісні аспекти економічного зростання підприємств....136

Метелиця В. М., Роздимаха І. М.
Концептуальні засади сертифікації бухгалтерів агросектору....144

Онишко С. В., Дем'янчук О. І.
Стан та особливості інноватизації методів планування
в Україні на місцевому рівні....155

Параниця Н. В., Буличов О. С., Охмак О. М.
Оцінка фінансової стійкості підприємства
на основі імітаційної моделі.....166

Половинець Д. В.
Особливості обліку тимчасових будівель
та споруд у будівництві.....175

Рябчук О. Г., Гожуловський С. С.
Особливості розвитку людського капіталу
як основного фактора зростання економіки України.....182

Сторожук Т. М., Дружинська Н. С.
Готова продукція лісогосподарської діяльності, її форми та види.....193

Томчук Ю. Ю.
Методика обліку нарахувань та виплат військовослужбовцям.....204

Шевчук О. А., Шевчук О. В.
Актуалізація форм митного контролю.....212

СОДЕРЖАНИЕ

Быховченко В. П.
Управление расходами государственного бюджета Украины....13

Гордиенко Л. А.
Зарубежный опыт финансирования социальных программ и особенности его внедрения в Украине....25

Измайлов Я. А., Осмятченко В. А., Панура Ю. В.
Влияние экономического сознания и культуры граждан на формирование налоговой культуры общества....34

Клименко Д. Б.
Финансовые инклюзии в банковской практике....43

Коваленко Ю. М., Коваленко И. И.
Эволюционные тренды в системе инвестиционных и пенсионных фондов в Украине....53

Кушниренко О. Н., Гахович Н. Г.
Влияние технологий Индустрии 4.0 на структурные трансформации в экономике....63

Лаговський В. В., Долинский Л. Б., Корчинский В. В.
Особенности кредитно-инвестиционной деятельности на финансовом рынке Украины....74

Лантух К. О.
Бюджетное финансирование расходов на здравоохранение: современное состояние и тенденции развития....88

Лисовская О. О.
Теоретические основы функционирования моделей финансирования системы здравоохранения....96

Мартыненко В. В.
Оценка влияния структуры бюджетных расходов на экономический рост в Украине....104

Мацелюх Н. П.
Налоговая реформа как способ трансформации парадигмы налоговой деяльности государства....115

Мацук З. А.
IT-услуга как экономическая категория....127

Мельник О. В.
Ценностные аспекты экономического роста компаний....136

Метелица В. М., Роздымаха И. Н.
Концептуальные основы сертификации бухгалтеров агросектора....144

Онышко С. В., Демьянчук О. И.
Состояние и особенности инноватизации методов планирования в Украине на местном уровне....155

Параниця Н. В., Булычов А. С., Охмак А. М.
Оценка финансовой устойчивости предприятия
на основе имитационной модели.....166

Половинец Д. В.
Особенности учета временных зданий
и сооружений в строительстве.....175

Рябчук О. Г., Гожуловский С. С.
Особенности развития человеческого капитала
как основного фактора роста економики Украины.....182

Сторожук Т. Н., Дружинская Н. С.
Готовая продукция лесохозяйственной деятельности, ее формы и виды.....193

Томчук Ю. Ю.
Методика учета начислений и выплат военнослужащим.....204

Шевчук О. А., Шевчук О. В.
Актуализация форм таможенного контроля.....212

CONTENTS

Bykhovchenko V. P.
Expenditure management of the state budget of Ukraine....13

Gordienko L. A.
Foreign experience in financing social programs and the features of its implementation in Ukraine....25

Izmaylov Y. A., Osmyatchenko V. O., Panura Iu. V.
The impact of economic consciousness and culture of citizens on the formation of tax culture of the society....34

Klymenko D. B.
Financial inclusions in banking practice....43

Kovalenko Yu. M., Kovalenko I. I.
Evolutionary trends in the system of investment and pension funds in Ukraine....53

Kushnirenko O. M., Gakhovich N. G.
The impact of Industry 4.0 technologies on structural transformation in the economy....63

Lagovskyi V. V., Dolinskyi L. B., Korchynskyi V. V.
Credit-investment activities features in the financial market of Ukraine....74

Lantukh K. O.
Budgetary financing of health expenditure: the current situation and development trends....88

Lisovska O. O.
Theoretical basics of financial models for the health care system....96

Martynenko V. V.
Assessment of the impact of the structure of budget expenditures on economic growth in Ukraine....104

Matseliukh N. P.
Tax reform as a method way of the state tax paradigm transformation....115

Matsuk Z. A.
IT services as economic category....127

Melnyk O. V.
Valuable aspects of economic growth of enterprises....136

Metelytsya V. M., Rozdymakha I. M.
Conceptual foundations of agro sector accounting certification....144

Onyshko S. V., Demianchuk O. I.
State and features of innovations of planning methods at the local level in Ukraine....155

Paranytsia N. V., Bulychov O. S., Okhmak O. M.
Assessment of financial stability of the enterprise based on the imitation model....166

Polovynets D. V.
Peculiarities of accounting of temporary buildings
and construction in construction.....175
Riabchuk O. G., Gozhulovskiy S. S.
Specifics human capital development as the main factor
grouth of Ukraine's economy.....182
Storozhuk T. M., Druzhynska N. S.
Finished production of forestry activities, its forms and types.....193
Tomchuk Yu.
Method of account of extra charges and payments to the servicemen.....204
Shevchuk O. A., Shevchuk O. V.
Actualization of customs control forms.....212

УДК 336.14
JEL Classifications: H72, H77
DOI 10.33244/2617-5932.4.2020.155-165

С. В. Онишко,
д.е.н., професор,
Університет ДФС України
e-mail: onyshko_sv@ukr.net
ORCID ID 0000-0001-5811-2724;
О. І. Дем'янчук,
к.е.н., доцент,
Національний університет
«Острозька академія»
e-mail: olha.demianchuk@oa.edu.ua
ORCID ID 0000-0001-9282-3589

СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАТИЗАЦІЇ МЕТОДІВ ПЛАНУВАННЯ В УКРАЇНІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Стаття присвячена питанням інноватизації методів планування на місцевому рівні як базису збалансованого розвитку адміністративно-територіальних одиниць у процесі децентралізації регіонального розвитку. Розкрито значимість впровадження стратегічного, середньострокового, програмно-цільового методу, гендерно-орієнтованого та партиципативного бюджетного планування. Окреслені важливості співробітництва територіальних громад і секторальної децентралізації. Відображені переваги та можливості, яких набувають органи місцевого самоврядування внаслідок активного використання нових методів планування й управління.

Ключові слова: *стратегічне планування, середньострокове бюджетне планування, програмно-цільовий метод, співпраця територіальних громад, секторальна децентралізація, партиципативне бюджетування, громадський бюджет, гендерно-орієнтоване бюджетування.*

С. В. Онышко, О. И. Демьянчук. Состояние и особенности инноватизации методов планирования в Украине на местном уровне

Статья посвящена вопросам инноватизации методов планирования на местном уровне в качестве базиса устойчивого развития административно-территориальных единиц в процессе децентрализации регионального развития. Раскрыто значение внедрения стратегического, среднесрочного, программно-целевого метода, гендерно-ориентированного и партиципативного бюджетного планирования. Очерчены важности сотрудничества территориальных общин и секторальной децентрализации. Отображены преимущества и возможности, которые приобретают органы местного самоуправления в результате активного использования новых методов планирования и управления.

© Онишко С. В., Дем'янчук О. І., 2020

Ключевые слова: *стратегическое планирование, среднесрочное бюджетное планирование, программно-целевой метод, сотрудничество территориальных общин, секторальная децентрализация, партиципативное бюджетирование (бюджет участия), общественный бюджет, гендерно-ориентированное бюджетирование.*

Мета і завдання статті. Мета дослідження полягає у з'ясуванні особливостей впровадження інноваційних методів планування на місцевому рівні та їх ролі у збалансованому розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Оцінка впливу нових методів планування місцевих органів самоврядування на якість бюджетного менеджменту у забезпеченні збалансованого розвитку адміністративно-територіальних одиниць постає основним завданням цього дослідження.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими чи практичними завданнями. У процесі реалізації реформи децентралізації бюджетна система потребує використання нових методів бюджетного планування. Постає основне завдання органів місцевої влади у використанні найкращих практик впровадження новацій у бюджетному управлінні. Практичними результатами інноватизації методів планування на місцевому рівні мають стати: підвищення якісного рівня управління новими формами територіальних утворень у межах адміністративно-територіальних одиниць; забезпечення якісними та професійними послугами населення відповідної територіальної громади з урахуванням їх інтересів і гендерної рівності; досягнення збалансованого соціально-економічного розвитку територіальних одиниць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впровадження окремих методів планування як нових інструментів бюджетного менеджменту на місцевому рівні досліджувала значна кількість зарубіжних і вітчизняних науковців. Так, упродовж останніх трьох десятиліть зарубіжні вчені та практики, а саме: Дж. Л. Гордон [10, 11], Р. Кемп [12], М. Кван [13], Р. Комар [14], Л. Чандлер [15], Е. Йонсен [16] тощо – досліджують вплив стратегічного планування на діяльність муніципальних органів влади, інновації в управлінні розвитком територій і малих міст. Серед вітчизняних учених, які займаються вивченням питання впровадження нових методів планування у бюджетному менеджменті, можна виділити М. Кужелєва, В. Плахотнюк [6], О. Берданова, В. Вакуленко, І. Валенюк [2], А. Ткачука, В. Кашевського, П. Мавко [5] та інших. Усі ці вчені внесли вагомий внесок у розробку механізму управління та планування на місцевому рівні щодо застосування окремих методів. Водночас визначення комплексного впливу всієї сукупності інноваційних методів планування на покращення сфери бюджетного менеджменту на місцевому рівні у процесі реалізації реформи децентралізації потребує подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою створення ефективної системи управління на місцевому рівні, яка забезпечуватиме збалансований розвиток адміністративно-територіальних одиниць, впроваджується ряд інноваційних методів планування. Серед них: стратегічне планування, середньострокове бюджетне планування, програмно-цільовий метод бюджетного планування, секторальна децентралізація, гендерно-орієнтоване бюджетування, співробітництво територіальних громад, гендерно-орієнтоване бюджетування.

Перелічені методи не всі потрібно вважати новими. Так, стратегічне планування вже тривалий час застосовується в Україні. Проте переважна більшість стратегічних планів, які розробляли органи місцевої влади в українських містах у рамках програм

міжнародної технічної допомоги, залишилися нереалізованими. Також була відсутність фінансування проєктів розвитку міст з державного бюджету, а в місцевих бюджетах цих міст були недостатні обсяги фінансових ресурсів для реалізації таких проєктів. У період реалізації реформи децентралізації стратегічне планування як метод бюджетного менеджменту на місцевому рівні набуває нових ознак. Як зазначають науковці та практики реформи децентралізації (А. Ткачук, В. Кашевський та П. Мавко), під час впровадження стратегічного планування основне завдання держави має полягати «у забезпеченні своїх громадян рівними можливостями, гарантованим рівнем публічних послуг та збереженням єдності державного простору за регіональних відмінностей». Саме впровадження стратегічного планування має «забезпечити вирівнювання дисбалансів в економічному розвитку територій, створення умов для міжрегіональної солідарності та взаєморозуміння, що є умовою єдності державного простору і стійкості держави» [5, с. 6]. Таким чином, стратегічне планування як метод бюджетного менеджменту на місцевому рівні має забезпечувати мінімізацію дисбалансів у соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

До початку реформи децентралізації та у перші її роки метод стратегічного планування в Україні стосувався переважно центрального рівня, областей та великих міст. Хоча на рівні районів також розроблялися стратегії розвитку, які затверджувалися районними радами, але були формальними документами і не мали практичної реалізації. На жаль, аналогічна ознака була характерна у перші роки децентралізації Стратегіям розвитку більшої частини областей. У першу чергу, розроблені документи, які містили основні стратегічні й операційні цілі розвитку областей та міст обласного значення, не реалізували їх на практиці. А саме під час виконання тактичних річних завдань органи місцевої влади досить часто розробляли і подавали інвестиційні конкурсні проєкти до Державного фонду регіонального розвитку, які не співпадали з цілями та завданнями Стратегій.

Тому 2019 року місцеві органи влади у разі стратегічного планування повинні врахувати вимоги щодо чіткого дотримання всіх принципів і методик розробки Стратегій розвитку своїх територій. За реалізації Стратегій розвитку територій у 2021–2027 рр. державні кошти з Державного фонду регіонального розвитку будуть спрямовуватися на фінансування проєктів розвитку відповідно до заявлених стратегічних та операційних цілей у регіональних стратегічних документах. Крім того, система стратегічних планових документів регіонального рівня повинна повністю відповідати вимогам законодавства щодо державної регіональної політики (ДРП) [12].

На сьогодні стратегічне планування в Україні вже охоплює всі рівні прийняття рішень: від національного рівня до адміністративно-територіальних одиниць базового рівня – об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ). Розробка Стратегій громад в ОТГ розпочалася з 2016 року внаслідок прийняття постанови Кабінету Міністрів України про надання додаткового фінансового ресурсу на розвиток інфраструктури ОТГ. При цьому Уряд поставив жорсткі умови – спрямування субвенції на фінансування проєктів згідно з планом соціально-економічного розвитку ОТГ за новою формою (Стратегія громади). Ключовим елементом плану соціально-економічного розвитку (як і в Стратегії) має бути перелік конкретних проєктів, які відповідають операційним цілям плану і на які надаватимуть кошти субвенції.

У березні 2016 року всі об'єднані громади, в яких відбулися вибори і створено було органи місцевої влади, розробили і затвердили чергові плани соціально-економічного

розвитку на 2016 рік. Тому нові вимоги стратегічного планування, які було запроваджено Урядом до ОТГ, зобов'язали їхні місцеві органи вчитися планувати за новими правилами. Значна кількість місцевих органів ОТГ отримала навчання щодо розробки Стратегій та Планів їх впровадження у рамках реалізації програми «Polska pomoc rozwojowa» («Польська допомога для розвитку»), яка вже діяла в Україні з 2015 року, та двох потужних програм, які розпочали свою реалізацію з 2016 року – DORBE («Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» з бюджетом 50 млн дол. США (донор – USAID) та «U-LEAD з Європою» з бюджетом 102 млн євро (донор – ЄС). Перевага цієї міжнародної допомоги полягала не лише в навчанні щодо розробки Планів стратегій, але в її рамках відбувалося реальне співфінансування окремих проєктів, які громада вважала найбільш актуальними і які були зафіксовані в Плані [10].

Саме у процесі реалізації децентралізації метод стратегічного планування через поширення його на базовий територіальний рівень ОТГ закріплює за собою нові та важливі принципи, які мають суттєві переваги (табл. 1).

Реалізація методу стратегічного планування на місцевому рівні повністю охоплює попередньо впроваджений у сферу бюджетного менеджменту програмно-цільовий метод (далі – ПМЦ) бюджетування. Складно зазначати про цей метод як новий, оскільки його впровадження розпочато 2002 року після прийняття розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2002 р. № 538 «Про схвалення Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі». Ця Концепція визначала мету й основні принципи застосування ПМЦ у бюджетному процесі. Метою запровадження цього методу було встановлення безпосереднього зв'язку між виділенням бюджетних коштів і результатами їхнього використання. Зазначимо, що і цей метод на початкових етапах впровадження характеризувався переважно формально розробленими програмами й оцінкою їхньої реалізації. У процесі реформи децентралізації ключові аспекти ПМЦ та особливості його застосування в бюджетному процесі на місцевому рівні, які унормовані ст. 20 БКУ, сприймаються з більшою відповідальністю. Цей метод є невід'ємною складовою бюджетного менеджменту місцевих органів влади. Розробка бюджетних програм, призначення відповідальних виконавців, паспорти бюджетних програм – це основні інструменти програмно-цільового методу планування. Їхнє використання органами влади ОТГ забезпечує ефективне та результативне використання коштів територіальної громади. Також забезпечує прозорість щодо використання бюджетних коштів громади та моніторинг ефективності шляхом оцінки результативних показників паспорту бюджетної програми.

Закономірно, що під час реалізації стратегічного планування у бюджетному менеджменті на місцевому рівні відбулося впровадження середньострокового планування. З набуттям чинності Закону України від 6 грудня 2018 року № 2646-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування» на місцевому рівні впроваджено усі новації бюджетного процесу.

З метою забезпечення єдності бюджетної системи запровадження середньострокового планування 2019 року відбулося на місцевому рівні. Згідно з ним місцеві фінансові органи планували місцеві бюджети на три роки і мали враховувати основні питання взаємовідносин державного бюджету з місцевими бюджетами (фондом регіонального розвитку), які описано в Бюджетній декларації. Таким чином, вчасне прийняття Бюджетної декларації є важливим не лише під час розробки проєкту державного бюджету, але й місцевих бюджетів.

Таблиця 1

Принципи і переваги стратегічного планування, яке здійснюють органи місцевого самоврядування

Перелік принципів і переваг	Загальна характеристика
Стратегічне планування є більш стійким	За умови дотримання методики стратегічне планування є менш залежним від зміни управлінських команд
Націленість на використання всіх ресурсів для розвитку	Стратегічний план під час реалізації дозволяє використовувати всі наявні і потенційні ресурси для розвитку націлено, тобто з більшою користю
Новаторські підходи мислення	Стратегія сприяє відходу працівників місцевих виконавчих органів ради від шаблонного мислення і стимулює новаторські підходи до їх роботи
Згуртованість громад навколо цілей	У процесі розробки стратегічного плану відбувається згуртування громади навколо цілей її розвитку, що сприяє її самоусвідомленню
Доступ громади до позичкових ресурсів і грантів	Стратегічне планування забезпечує умови для доступу громади до позичкових ресурсів і грантів. При цьому формується усвідомлення відповідальності за розробку й реалізацію проєктів, які в майбутньому гарантуватимуть самофінансування
Підвищена відповідальність керівництва за майбутнє	Стратегічний план – це показник готовності керівництва взяти на себе відповідальність за майбутнє території і соціально-економічний розвиток його територіальної громади
Інструмент реагування на невизначеність зовнішнього середовища	Впровадження на територіальному рівні програмно-цільового методу управління соціально-економічним розвитком було кроком уперед порівняно з директивним методом планування, який використовувався раніше
Організація конструктивного діалогу	Розробка стратегічного плану – це організація конструктивного діалогу органів місцевого самоврядування, державної влади, населення і підприємств, розташованих на території, з метою її розвитку
Зміцнення іміджу території в населення і потенційних інвесторів	Стратегічне планування сприяє зміцненню іміджу території в населення і потенційних інвесторів як такої, що має перспективне майбутнє
Ефективний засіб лобіювання інтересів території	Стратегічний план – ефективний засіб лобіювання інтересів території на регіональному й національному рівнях

Джерело: складено на основі [2, с. 15–16; 10].

Середньострокове бюджетне планування в період проведення реформи децентралізації влади і секторальних реформ набуває особливої актуальності. Органи місцевої влади адміністративно-територіальних одиниць у процесі середньострокового планування, враховуючи розроблені ними Стратегії розвитку, забезпечують ефективну реалізацію бюджетної політики. Таким чином, середньострокове бюджетне планування формує ряд переваг та можливостей у забезпеченні підвищення рівня ефективності бюджетного управління на місцевому рівні з метою забезпечення збалансованого розвитку адміністративно-територіальних одиниць (табл. 2).

Таблиця 2

Переваги та можливості середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні в Україні

Перелік переваг	Перелік можливостей
Базується на чітко сформульованих цілях і пріоритетах бюджетної політики	Враховувати ймовірний середньостроковий фінансовий розвиток під час щорічного прийняття бюджетних рішень
Дає оцінку відповідності поточної політики та її майбутнього впровадження фіскальній стратегії держави	За новими заходами, проєктами, реформами, законами тощо своєчасно розуміти їхні повні масштаби
Надає бюджетному процесу риси безперервності й наступності	Своєчасно оцінити простір дій бюджетної політики на наступні роки
Покращує ефективність розподілу бюджетних коштів, підвищуючи прозорість і підзвітність у бюджетному процесі	Своєчасно розпізнавати несприятливі тенденції в бюджетній політиці й запроваджувати профілактичні заходи
Підвищує відповідальність головних розпорядників щодо розподілу й використання бюджетних коштів	Покращити співпрацю між органами, відповідальними за складання бюджету та бюджетного прогнозу центрального й місцевого рівнів влади

Джерело: складено на основі [7; 9].

Отже, подальше впровадження середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні в умовах децентралізації стане основою формування бюджетної політики щодо місцевих бюджетів і міжбюджетних відносин, спрямованої на формування фінансово спроможних органів місцевого самоврядування, зокрема ОТГ.

Закономірним варто вважати й впровадження в системі місцевого управління та методу секторальної децентралізації. Для координації роботи міністерств щодо секторальної децентралізації 2016 року був створений Проєктний офіс секторальної децентралізації при Мінрегіоні України як незалежна неурядова структура. Згідно з підписаною Угодою про партнерство між Мінрегіоном та компанією EDGE уряд Канади упродовж 2017 р. надавав технічну та фінансову підтримку функціонуванню Проєктного офісу секторальної децентралізації, який взаємодіяв з Центральним офісом реформ та регіональними офісами впровадження реформи в 24 областях. Секторальна децентралізація відбувалася за 12 секторами, серед яких: освіта, охорона здоров'я, місцеві бюджети, центри надання адміністративних послуг та ін. Упродовж реалізації секторальної децентралізації в багатьох секторах бюджетної сфери відбулися позитивні зміни. У рамках секторальних реформ не лише удосконалено інфраструктуру освітніх, медичних, адміністративних та інших закладів, а забезпечено підвищення рівня якості послуг для споживачів. При цьому відбувається дотримання принципу субсидіарності, наближення якісної послуги до її споживача. Також у рамках секторальної децентралізації залучено додаткові фінансові ресурси не лише від Державного фонду регіонального розвитку, а й у вигляді міжнародної технічної допомоги.

Наступним новаторським методом управління місцевого бюджету є партиципаторне бюджетування (бюджет участі). Воно оцінюється як вдалий світовий досвід щодо технології залучення громадян до процесу підготовки й ухвалення рішень. Партиципаторне бюджетування є демократичним процесом, який характеризується важливою закономірністю – формування активної громади з якісно новим рівнем довіри до місцевих органів влади. У процесі партиципативного бюджетування в багатьох містах

через бюджети участі реалізовано сотні проєктів благоустрою міських парків, вулиць, дитячих майданчиків тощо. Таким чином, відбувається покращення якості інфраструктури міста та формування його соціального капіталу.

Альтернативою бюджетам участі в Україні є громадський бюджет. Він досить успішно впроваджується упродовж останніх років на місцевому рівні. Всеукраїнський громадський бюджет є ініціативою (аналогічно до бюджетів участі на місцевому рівні), яка дозволяє подавати проєкти регіонального й загальнонаціонального рівня. Його перевага полягає, по-перше, у накопиченні грошових коштів. По-друге, за рахунок цього уможливлюються проєкти, які можуть бути локалізовані не лише в одній громаді, а в декількох. Це дає можливість створювати більш масштабні проєкти та зміцнювати горизонтальні зв'язки між громадами. У процес подання, покращення та голосування зможуть включитися всі стейкхолдери процесу: і бізнес, і звичайні громадяни, й експертне середовище – у блоці публічних консультацій. Бізнес може пропонувати співфінансування проєктів та інноваційні моделі впровадження.

У контексті досліджених методів планування в бюджетному менеджменті на місцевому рівні є важливим такий метод: співробітництво територіальних громад. Завдяки консолідації фінансових, економічних і людських ресурсів органи місцевого самоврядування можуть досягти нового рівня соціально-економічного розвитку їхньої територіальної одиниці, забезпечити покращення якості надання послуг і підвищення рівня життя населення. При цьому співробітництво можливе як у межах одного сектору (урядового, приватного та громадського), так і між різними секторами, що є ознакою міжсекторного партнерства.

Співробітництво територіальних громад у процесі реалізації децентралізації характеризується такими перевагами [11]:

– об'єднання ресурсів, адже територіальні громади спільно здатні зробити те, чого вони не могли б досягнути поодинці;

– можливість покращувати адміністративні послуги шляхом залучення більш кваліфікованого персоналу й акумуляції наявних ресурсів;

– здатність залучати приватні інвестиції і брати участь у проєктах публічно-приватного партнерства;

– більший за кількістю споживачів «ринок», що сприяє зменшенню витрат;

– покращення здатності освоєння інвестицій і довіри з боку кредиторів, що сприяє залученню коштів з фондів ЄС та інших зовнішніх джерел;

– створення підстав для утворення нових робочих місць і залучення інвестицій порівняно з фрагментарними діями окремих органів місцевого самоврядування.

Особливе місце серед нових методів планування й управління на місцевому рівні посідає гендерно-орієнтоване бюджетування. Вперше в Україні 2012–2013 рр. впроваджено пілотний проєкт «Гендерно-орієнтоване бюджетування на місцевому рівні в Україні» за фінансової підтримки Шведського агентства міжнародного розвитку SIDA. Під час реформи децентралізації Міністерством фінансів України було ініційовано новий проєкт «Гендерне бюджетування в Україні» з терміном реалізації п'ять років. Міністерство фінансів України є основним бенефеціаром проєкту та очолює процес впровадження гендерно-орієнтованого бюджетування як на державному, так і місцевому рівнях. У проєкті задіяні галузеві міністерства, всі області та місто Київ. Основною метою цього проєкту є сприяння економічній ефективності видатків бюджету на основі потреб осіб обох статей.

На думку науковців, гендерно-орієнтоване бюджетування є одним із дієвих інструментів впровадження гендерно-чутливої політики, що спричиняє посилення прозорості та підконтрольності в бюджетній політиці і бюджетному процесі на державному й місцевому рівнях у разі застосування комплексного гендерного підходу [6, с. 308]. Водночас гендерно-орієнтоване бюджетне планування передбачає комплексну роботу з інтеграції гендерних аспектів в усі етапи процесу планування. Цей процес має містити основні три ключові компоненти: гендерний бюджетний аналіз, зміни у програми та бюджети, системна інтеграція гендерно-орієнтованого бюджетування у бюджетний процес [4, с. 11], що тісно взаємопов'язані між собою.

Міністерством фінансів України впродовж 2015–2018 років і станом на 1 червня 2019 року був проведений аналіз 103 програм у галузі освіти й науки, охорони здоров'я, соціального захисту і соціального забезпечення, культури й мистецтва, молодіжної політики та фізичної культури і спорту за 49 напрямами видатків з місцевих бюджетів. 2019 року Міністерство фінансів України спільно з проєктом гендерно-орієнтованого бюджетування розробило Методичні рекомендації щодо інтеграції та застосування гендерно-орієнтованого підходу в бюджетному процесі. Вони будуть використовуватися основними розпорядниками бюджетних коштів й іншими учасниками бюджетного процесу для врахування гендерних аспектів у процесі планування, виконання та звітування про виконання бюджетних програм.

Висновки. Таким чином, практика володіє рядом інноваційних інструментів, здатних забезпечити збалансований розвиток адміністративно-територіальних одиниць України. На основі стратегічного планування, ПМЦ та середньострокового бюджетного планування розроблені і подані місцевими органами влади до Державного фонду регіонального розвитку інвестиційні проєкти, будуть корелюватися з операційними покроковими цілями Стратегій розвитку адміністративно-територіальних одиниць (областей, міст, ОТГ). Співпраця територіальних громад, партиципативне та гендерно-орієнтоване бюджетування, секторальна децентралізація – це методи, які здатні забезпечити прозорість, контрольованість та активну участь громади в ефективному використанні коштів, створенні нової якості інфраструктури та якості життя громади. Однак максимальна реалізація потенціалу, закладеного у перелічених методах, можлива за умови їхнього комплексного застосування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. К., 2017. 121 с.

2. Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету, з позиції гендерної рівності: посібник для працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. URL: http://www.un.org.ua/images/documents/4463/UA%20manual%20GRB%20Analysis_PRINT.pdf

3. Ткачук А. Ф. Стратегічне планування у громаді (навчальний модуль). К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. 96 с.

4. Кужелєв М. О., Плахотнюк В. В. Формування місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації. *Економічний вісник університету.* 2018. Випуск 36/1. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Verstka_36_1_-302-312.pdf

5. Міністерство фінансів починає втілювати середньострокове бюджетне планування. URL: https://www.kmu.gov.ua/ua/news/ministerstvo-finansiv-pochinaye-vtilyuvati-serednostrokove-byudzhetne-planuvannya

6. Програмно-цільовий метод бюджетування на місцевому рівні. 2018. URL: http://koda.gov.ua/wp-content/uploads/2018/10/Navchalniy-modul-PCM_ostannya-redakciya.pdf

7. Софій Олександр. План реалізації стратегії та його помилки. URL: https://bloggers4gg.org.ua/2019/06/plan-realizaci%D1%97-strategi%D1%97-ta-jogo-pomilki/

8. Співробітництво територіальних громад: нові можливості для розвитку. URL: http://lgdc.org.ua/branch/23/spivrobitnyctvo-terytorialnyh-gromad-novi-mozhlyvosti-dlya-rozvytku

9. Стратегії регіонального розвитку 2021–2027: що мають зробити регіони в цьому році, щоб вийти на якісно новий рівень стратегічного планування. URL: https://decentralization.gov.ua/news/10591

10. Gordon, Gerald L. (1993, 2005). Strategic Planning For Local Government 2nd Edition (1993, 2005). p. 117. URL: https://www.amazon.com/dp/0873261771/ref=rdr_ext_sb_ti_hist_2

11. Gordon, Gerald L. (2011). Reinventing Local and Regional Economies (Public Administration and Public Policy) by (2011). URL: https://www.amazon.com/gp/product/B006IED7AC/ref=dbs_a_def_rwt_hsch_vapi_taft_p1_i0

12. Kemp, Roger L. (1993). Strategic Planning for Local Government: A Handbook for Officials and Citizens by (Author, Editor) (1993). URL: https://www.amazon.com/Strategic-Planning-Local-Government-Officials/dp/0786438738/ref=pd_sbs_14_t_0/138-3991651-8577516?_encoding=UTF8&pd_rd_i=0786438738

13. Kwon, MJ. Strategic Planning Uitlization in Local Governments: Florida City Governments and Agencies. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/PDF%20datastream.pdf

14. Komar, R. (2019). Local Government Strategic Planning Process. (Sep 6, 2019). URL: https://www.executestrategy.net/blog/local-government-strategic-planning-process

15. Chandler, L. Strategic Planning In Local Government: The Main Components & Examples. URL: https://www.clearpointstrategy.com/government-strategic-plan-examples/

16. Johnsen, A. (2016). Strategic Planning and Management in Local Government in Norway: Status after Three Decades Scandinavian Political Studies (August 2016). Doi: 10.1111/1467-9477.12077. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/SCPS2016StrategicPlanningandManagementinLocalGovernmentinNorway-StatusafterThreeDecades.pdf

REFERENCES

1. Berdanova O. V., Vakulenko V. M., Valentjuk I. V., Tkachuk A. F. (2017) Strateghichne planuvannja rozvytku ob'jednanoji terytorialjnoji ghromady [Strategic planning for the development of a united territorial community] Kyiv: NADU.

2. Project GOB (2019, January 15). Genderno-orijentovane bjudzhetuvannja: analiz proghram, jaki finansujutjsja z bjudzhetu, z pozyciji gendernoji rivnosti [Gender-oriented budgeting: an analysis of budget-funded programs from a gender perspective]. URL: http://www.un.org.ua/images/documents/4463/UA%20manual%20GRB%20Analysis_PRINT.pdf

3. Kashevsjkyj V. Proces rozrobky Strateghiji reghionaljnogho rozvytku [The process of developing the Regional Development Strategy]. URL: https://surdp.eu/uploads/files/Kashevsky_Review_of_elaboration_process_of_SRD_UA.pdf

4. Kuzheljev M. O., Plakhotnjuk V. V. (2018). Formuvannja miscevykh bjudzhetiv v umovakh bjudzhetnoji decentralizaciji [Formation of local budgets in terms of budget decentralization]. *Ekonomichnyj visnyk universytetu - University Economic Bulletin,* vol. 36, no. 1, pp. 302–312. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2018_36%281%29__36

5. The Ministry of Finance. (2019, January 10). Ministerstvo finansiv pochynaje vtiljuvaty serednjostrokove bjudzhetne planuvannja [The Ministry of Finance starts to implement mid-term budget planning]. URL: https://www.kmu.gov.ua/ua/news/ministerstvo-finansiv-pochinaye-vtilyuvati-serednostrokove-byudzhetne-planuvannya

6. Human Dynamics. (2018). Proghramno-ciljovyj metod bjudzhetuvannja na miscevomu rivni [The program-targeted method of budgeting at the local level]. URL: http://koda.gov.ua/wp-content/uploads/2018/10/Navchalniy-modul-PCM_ostannya-redakciya.pdf

7. Sofij O. (2019). Plan realizaciji strateghiji ta jogho pomylky [The plan of strategy implementation and its mistakes]. URL: https://bloggers4gg.org.ua/2019/06/plan-realizaci%D1%97-strategi%D1%97-ta-jogo-pomilki/

8. Chernivtsi Center for Local Self-Government Development (2019, March 16). Spivrobitnyctvo terytorialjnykh ghromad: novi mozhlyvosti dlja rozvytku [Cooperation of territorial communities: new opportunities for development]. URL: http://lgdc.org.ua/branch/23/spivrobitnyctvo-terytorialnyh-gromad-novi-mozhlyvosti-dlya-rozvytku

9. Decentralization. (2019, February 5). Strateghiji reghionaljnogho rozvytku 2021-2027: shho majutj zrobyty reghiony v cjomu roci, shhob vyjty na jakisno novyj rivenj strateghichnogho planuvannja [Regional Development Strategies 2021–2027: What should regions do this year to reach a qualitatively new level of strategic planning?]. URL: https://decentralization.gov.ua/news/10591

10. Gordon, Gerald L. (1993, 2005). Strategic Planning For Local Government 2nd Edition (1993, 2005). p. 117. URL: https://www.amazon.com/dp/0873261771/ref=rdr_ext_sb_ti_hist_2

11. Gordon, Gerald L. (2011). Reinventing Local and Regional Economies (Public Administration and Public Policy) by (2011). URL: https://www.amazon.com/gp/product/B006IED7AC/ref=dbs_a_def_rwt_hsch_vapi_taft_p1_i0

12. Kemp, Roger L. (1993). Strategic Planning for Local Government: A Handbook for Officials and Citizens by (Author, Editor) (1993). URL: https://www.amazon.com/Strategic-Planning-Local-Government-Officials/dp/0786438738/ref=pd_sbs_14_t_0/138-3991651-8577516?_encoding=UTF8&pd_rd_i=0786438738

13. Kwon, MJ. Strategic Planning Uitlization in Local Governments: Florida City Governments and Agencies. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/PDF%20datastream.pdf

14. Komar, R. (2019). Local Government Strategic Planning Process. (Sep 6, 2019). URL: https://www.executestrategy.net/blog/local-government-strategic-planning-process

15. Chandler, L. Strategic Planning In Local Government: The Main Components & Examples. URL: https://www.clearpointstrategy.com/government-strategic-plan-examples/

16. Johnsen, A. (2016). Strategic Planning and Management in Local Government in Norway: Status after Three Decades Scandinavian Political Studies (August 2016). Doi: 10.1111/1467-9477.12077. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/SCPS2016StrategicPlanningandManagementinLocalGovernmentinNorway-StatusafterThreeDecades.pdf

Svetlana V. Onyshko, Doctor of Economics, Professor University of State Fiscal Service of Ukraine

Olha I. Demianchuk, PhD, associate professor, The National University of Ostroh Academy

State and features of innovations of planning methods at the local level in Ukraine

The article deals with the issue of innovation of planning methods at the local level as a basis for sustainable development of administrative and territorial units in the process of decentralization of regional development. The author presents the implementation of the strategic, mid-term, program-targeted method, gender-oriented and participatory budget planning, and also highlights the importance of cooperation between territorial communities and sectoral decentralization, while revealing the advantages and opportunities that local governments acquire in the context of their active use. The main practical result of the innovation of management and planning methods at the local level should be improving the quality of management of new forms of territorial units within the administrative-territorial units; providing quality and professional services to the population of the relevant territorial community, taking into account their interests and gender equality; achieving a balanced socio-economic development of territorial units.

The result of the research is the fact that strategic planning, mid-term budget planning, program-targeted method, cooperation of territorial communities, sectoral decentralization, participatory budgeting and its alternative public budget, gender-oriented budgeting are the innovative effective tools that provide balanced development of administrative-territorial units of Ukraine. On the basis of strategic planning, program-targeted method and mid-term budget planning, investment projects developed and submitted by local authorities to the State Fund for Regional Development will correlate with operational step-by-step goals of development strategies of administrative-territorial units. Cooperation between territorial communities, participatory and gender-responsive budgeting, sectoral decentralization are the methods that ensure transparency, accountability and active participation of the society in the efficient use of funds, creation of new quality of infrastructure and quality of community life.

Key words: *strategic planning, mid-term budget planning, program-targeted method, cooperation of territorial communities, sectoral decentralization, participatory budgeting (participation budget), public budget, gender-oriented budgeting.*

Стаття надійшла до редакції 15 січня 2020 року